

Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра дошкільної педагогіки і психології та спеціальної
освіти імені проф. Поніманської Т.І.

ЛОГОРИТМІКА З МЕТОДИКОЮ ВИКЛАДАННЯ

Практикум

*для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 012 «Дошкільна освіта» з додатковою
спеціальністю 016 «Спеціальна освіта»*

Рівне – 2025

УДК 376.36(07) (076)
Л 69

Логоритміка з методикою викладання. Практикум для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» з додатковою спеціальністю 016 «Спеціальна освіта»/ Укл. Н.М. Руденко. Рівне: РДГУ, 2025. 36 с.

Рецензенти:

- **Совик Т.О.** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т.І. Поніманської РДГУ;
- **Кулакова Л.М.** – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Посібник схвалено та рекомендовано
до друку кафедрою дошкільної педагогіки і психології та
спеціальної освіти імені проф. Т.І. Поніманської
(протокол № 8 від 29.08.2025 р.)

Друкується за рішенням Навчально-методичної ради
педагогічного факультету РДГУ
(протокол № 5 від 29.08 2025р.)

ЗМІСТ

1. Анотація дисципліни	4
2. Загальні вказівки з підготовки до практичних і лабораторних занять та виконання завдань для самостійної роботи	7
3. Комплексне методичне забезпечення практичних занять	10
4. Комплексне методичне забезпечення лабораторних занять	28
5. Питання до підготовки до підсумкового контролю (заліку)	29
6. Критерії оцінювання за видами діяльності	30
7. Рекомендована література та інформаційні ресурси	32

1.АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Логоритміка з методикою викладання» належить до дисциплін за вибором циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта з додатковою спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Мета дисципліни: формування у студентів компетенцій та практичних навичок, необхідних для корекції окремих порушень фізичного і психічного розвитку дітей засобами логоритміки, організації логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку в умовах закладів спеціальної і інклюзивної освіти, реабілітаційних центрів.

Завдання курсу:

- ознайомлення з історією логоритміки;
- ознайомлення зі структурою логоритмічних занять;
- ознайомлення з методами і прийомами логоритміки;
- формувати вміння оцінювати рівень психомоторного розвитку дітей;
- формувати вміння самостійно використовувати логоритмічні вправи та ігри з дітьми із різними порушеннями мовленнєвого розвитку (ПМР);
- розвивати вміння високопрофесійно організовувати логоритмічні заняття відповідно віку дітей і логопедичного висновку.

У процесі вивчення дисципліни у студентів формуються такі **компетентності**:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної та спеціальної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної і спеціальної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Компетентності загальні (КЗ):

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

Компетентності спеціальні (фахові) (КС)

КС-22. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

КС-23. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами; здатність дотримуватись вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

КС-24. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

КС-26. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

Очікувані результати навчання

ПР-25. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей; організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

ПР-26. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів; мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

ПР-28. Застосовувати у професійній діяльності знання про

методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

ПР-31. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження; здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- основні поняття категоріального апарату, принципи, завдання і методи логоритмічної роботи при порушеннях мовлення; історичні аспекти її становлення;

- основні показники нормативного і порушеного розвитку моторної і мовленнєвої діяльності при різних мовленнєвих порушеннях;

- психолого-педагогічну характеристику осіб, які займаються логопедичною ритмікою;

- основні методами і прийомами логоритміки.

уміти:

- виявляти особливості моторних і мовленнєвих функцій, диференціювати їх від нормотипового розвитку;

- визначати рівень мовленнєвого і моторного розвитку;

- використовувати різні методи та прийоми в процесі проведення логоритмічних занять, виходячи з пізнавальних можливостей та перспектив розвитку дітей з мовленнєвими порушеннями;

- здійснювати індивідуальний підхід до дітей з ПМР на основі знань про структуру їх дефекту, умов виховання, здібностей, мотивації;

- визначати та удосконалювати форми та зміст корекційно-педагогічного та логопедичного процесу, спрямованого на подолання порушень мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку;

- дотримуватися у своїй діяльності сучасних принципів толерантності, діалогу і співробітництва;
- володіти культурою спілкування, його формами, способами, вербальними і невербальними засобами;
- створювати рівноправний і сприятливий клімат у корекційно-педагогічному та інклюзивному середовищі.

2.ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ І ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ ТА ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Практичні і лабораторні заняття дають можливість здобувачам освіти розширювати, поглиблювати, уточнювати знання, формувати відповідні уміння та навички.

Робота на практичному і лабораторному заняттях передбачає попередню самостійну роботу студента з опрацювання зазначених у плані питань. Підготовка до семінарських занять включає декілька взаємопов'язаних форм роботи:

- *опрацювання теми за підручниками, посібниками, науковими першоджерелами, конспектами лекцій;*
- *складання плану відповідей на поставлені запитання;*
- *підготовка повідомлень чи доповідей.*

Підготовку потрібно розпочинати з аналізу матеріалу, вміщеного у підручниках з логопсихологія для студентів вищих навчальних закладів, що готуються за спеціальністю «Спеціальна освіта». Бажано при вивченні матеріалу користуватися декількома підручниками, що забезпечить більш глибоке засвоєння матеріалу. Після цього переходити до ознайомлення з іншими джерелами, що визначені до кожної теми.

Складання конспекту необхідно здійснювати у зошитах для самопідготовки (зошити мають заповнюватися від руки). У них записується тема, план семінарського заняття, список опрацьованої літератури. З кожного питання складається поширений план відповіді. Він повинен включати перш за все визначення понять, короткий аналіз проблеми. В конспекті

бажано записувати цікаву інформацію з основної та додаткової літератури, яка відсутня у підручнику, а також факти з реального життя. Цей етап роботи також може мати вигляд анотування – перерахування основних питань, на яких зупиняється автор в тій чи іншій роботі, або конспектування – короткого викладу певного розділу, статті, роботи.

Підготовлений *реферат, повідомлення чи доповідь* можуть бути *декількох видів*. Основі з них: *критична рецензія* та *аналітичний огляд*. Процес підготовки включає в себе аналіз літератури з обраної проблеми, на основі якого формулюються завдання доповіді чи реферату. Структура реферату визначається його видом. Так критична рецензія може включати обґрунтування актуальності роботи, короткий виклад теоретичної позиції автора, критичний аналіз позиції і доведень гіпотези автора, висновки, які можна зробити на основі аналізу. Аналітичний огляд може включати історію вивчення певної проблеми, або аналіз сучасного стану дослідження проблеми.

Допускається роздруковувати додатковий матеріал з Інтернету і вклеювати його в зошит. Проте, необхідно обов'язково вказувати автора, назву роботи, URL джерела.

Політика використання ШІ. У межах вивчення дисципліни допускається використання інструментів штучного інтелекту (ChatGPT, Gemini тощо) як допоміжного ресурсу, але з обов'язковим дотриманням принципів академічної доброчесності:

Дозволяється використовувати ШІ для пошуку ідей, пояснень, уточнення теоретичного матеріалу.

Не допускається подавати тексти, повністю згенеровані ШІ, як власні оригінальні роботи; використовувати ШІ для створення фальсифікованих чи плагіатних матеріалів; замінювати власний аналіз, критичне мислення та самостійне виконання завдань генерацією відповідей.

Відповіді на питання плану оцінюються до 5 балів. Виконання завдань для самостійної роботи в зошиті від руки до кожної теми також оцінюються до 5 балів.

Індивідуальні довготривалі завдання складаються з розробки методичного забезпечення логоритмічних занять для осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку (ПМР):

1. Підготувати конспекти логоритмічних занять для дітей дошкільного віку із ЗНМ і ФФНМ.

2. Підготувати фонотеку для занять з логоритміки.

3. Підготувати відеотеку для занять з логоритміки.

Оформлення ІНДЗ. Роботу потрібно виконати на окремих аркушах, які необхідно оформити в папці. На титульному аркуші слід вказати: назву ІНДЗ, прізвище, ім'я та по-батькові студента, курс, групу, спеціальність. Текст виконаного завдання повинен бути чітким, розбірливим. Виконання ІНДЗ потребує вміння здобувача вищої освіти використовувати теоретичні знання зі спеціальної педагогіки і психології, спеціальної освіти в практичній діяльності, нестандартних ситуаціях тощо. Аналіз виконання студентом ІНДЗ передбачає оцінку його вміння творчо мислити, орієнтуватися в сучасних підходах до вивчення і корекції спілкування і міжособистісної взаємодії в групі дітей з ПМР.

Форма захисту — публічна презентація портфоліо з виховної роботи з особами з ПМР.

Оцінювання ІНДЗ. Здобувач може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 5.

До критеріїв оцінювання ІНДЗ відносяться:

- відповідність оформлення вимогам;
- своєчасність виконання роботи;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань.

3. КОМПЛЕКСНЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЛОГОРИТМІКИ

**Тема 1. Предмет логопедичної ритміки, її історія, мета,
завдання – 2 год.**

Форма роботи: практичне заняття

План

1. Короткі відомості з історії логоритміки.
2. Визначення логопедичної ритміки. Основні поняття логопедичної ритміки.
3. Природничо-наукова основа логопедичної ритміки.

Теоретичний блок

Логопедична ритміка може бути визначена як наука, як одна з форм методики корекції мовлення, і як навчальна дисципліна. Перше розуміння логоритміки засноване на використанні зв'язку слова, музики і руху. Друге розуміння логоритміки обумовлює включення її в будь-яку реабілітаційну методику виховання, лікування та навчання людей з різними порушеннями мовлення.

Об'єктом логопедичної ритміки є людина (дитина) з порушеннями мовленнєвого розвитку (ПМР). *Предметом* – методи корекції мовлення і різноманітних порушень психомоторних функцій людей з ПМР. *Метою* - подолання порушення мовлення шляхом розвитку, виховання і корекції у людей з ПМР рухової сфери в поєднанні зі словом і музикою і адаптація до умов зовнішнього і внутрішнього середовища.

Завдання логопедичної ритміки оздоровчі, освітні (пізнавальні), виховні, корекційні. Заняття логопедичної ритмікою зміцнюють у людей з ПМР кістково-м'язовий апарат, розвивають дихання, моторні функції, виховують правильну поставу, ходу, грацію рухів; здійснення освітніх завдань сприяє формуванню рухових навичок і умінь, просторових уявлень і

здатності довільно рухатися в просторі; розвитку сили, витривалості, координації рухів, організаторських здібностей.

Виховні завдання цих занять різноманітні:

1) виховання і розвиток почуття ритму, здатності відчувати в музиці, рухах і мові ритмічну виразність;

2) виховання здібності сприйняття музичних образів та вміння ритмічно, виразно рухатися, тобто виховання вміння перевтілюватися, проявляти свої художньо - творчі здібності;

3) виховання особистісних якостей, почуття колективізму, вміння дотримуватися правил виконання вправ та ін.

Корекційна спрямованість логоритмічних занять обумовлена поетапним логопедичним впливом при корекції різних порушень мовлення.

Педагог повинен враховувати вікові та особистісні особливості дітей, стан їх рухової сфери, особливості порушень мовленнєвих і немовленнєвих процесів, просторового праксису, гнозису, слухової і зорової уваги, пам'яті та ін.

Логопедична ритміка будується на загальнодидактичних і специфічних принципах. Розглянемо їх.

Загальнодидактичні принципи логоритміки

Принцип систематичності. Принцип систематичності зумовлює послідовність викладу матеріалу всього курсу логопедичної ритміки, співвіднесення теоретичних положень з їх практичною розробленістю, визначає розкриття тем курсу і розподіл матеріалу всередині них. Цей принцип є обов'язковим і для всього логопедичного і логоритмічного комплексу заходів, які зберігаються відносно осіб з різними мовленнєвими порушеннями.

Поступовість полягає в подачі матеріалу від простого до складного, у безперервності, регулярності, планомірності корекційного процесу, визначеного для розвитку, виховання тих чи інших функцій при різних мовленнєвих порушеннях (рухової сфери, м'язів, тонкої довільної моторики, слухової уваги, фонематичного слуху, просодичних компонентів мовлення та ін.).

Принцип свідомості і активності спирається на свідоме й активне ставлення дитини до занять з логоритміки. Самостійна, активна діяльність дитини знаходиться в залежності від інтересу до пропонованого завдання, свідомого його сприйняття, розуміння мети і способу виконання. Активність дітей дошкільного віку на логоритмічних заняттях стимулюється емоційністю педагога, образністю музики, різними іграми або ігровими правилами і вправами.

Принцип наочності в логопедичній ритміці здійснюється шляхом бездоганного практичного показу рухів педагогом, безпосередньої зорової наочності, розрахованої на конкретне уявлення про рух, правильне рухове відчуття і бажання відтворення. Це безпосередня наочність. Опосередкована наочність вступає тоді, коли необхідно пояснити окремі деталі та механізми руху, які приховані від безпосереднього сприйняття (наприклад, використання мільтфільмів, аудіозаписів музичних творів у роботі з дітьми із заїканням, хворими на афазію та ін.)

Принцип доступності та індивідуалізації передбачає врахування вікових особливостей і можливостей осіб з мовленнєвими порушеннями. Оптимальна міра доступності визначається відповідністю вікових можливостей осіб з мовленнєвими порушеннями, їх руховими можливостями, впливом мовленнєвого порушення на особистість дитини (дорослого) і ступенем складності завдань. Однією з умов доступності є наступність і поступовість в ускладненні рухових, мовленнєвих і музичних завдань. Практично це досягається правильним розподілом матеріалу на заняттях протягом корекційного курсу.

Принцип поступового підвищення вимог визначає постановку перед дітьми все більш важких нових завдань: рухових, музичних, словесних. У процесі виконання цих вправ розширюється і збагачується обсяг рухових умінь і навичок, удосконалюються довільна і мовленнєва моторика, нормалізується темп і ритм мовлення. Перехід до нових, більш складних вправ повинно відбуватися поступово, по мірі закріплення навичок.

Специфічні принципи логоритміки

Принцип розвитку передбачає розвиток особистості людини з мовленнєвими порушеннями; розвиток функціональних систем, рухової сфери й мовлення людини з ПМР. Принцип розвитку обумовлює одночасне здійснення в процесі рухової діяльності розумового, морального, естетичного і сенсорного виховання.

Принцип всебічного впливу обумовлює загальний вплив на організм. Діючи в якості неспецифічної терапії, ритмічні і логоритмічні засоби підвищують загальну тренованість організму, удосконалюють нервову діяльність людини, створюючи нові взаємини між функціональними системами організму.

Етіопатогенетичний принцип пояснює диференційовану побудову логоритмічних занять залежно від причини і патогенезу мовленнєвого порушення. Заняття з логопедичної ритміки будуть різними при різних порушеннях.

Принцип врахування структури мовленнєвого дефекту та збережених функцій визначає фізичні можливості людей з мовленнєвими порушеннями, ослабленість дітей з ПМР, наявність паралічів і парезів (або іншої неврологічної симптоматики) при алалії, афазії, дизартрії; часткову або середнього ступеня вираженості обмеженість рухів осіб з порушеннями опорно-рухового апарату.

Принцип комплексності передбачає зв'язок логопедичної ритміки з іншими медико-психолого-педагогічними впливами і основними видами музичної діяльності (слухання музики, спів, музично-ритмічні рухи, свята і розваги, танцювальна творчість, гра на музичних інструментах та ін.)

Завдання для самостійної роботи

1. Впишіть у словник визначення термінів (рух, рухове уміння, рухова навичка, психомоторний розвиток, ритм, музично-ритмічне відчуття, музично-ритмічне виховання, кінезітерапія, лікувальна ритміка, логоритміка).

2. Розкрийте зміст педагогічної системи К. Орфа.

3. Опишіть теорію рівнів організації рухів.
4. Підготовка до вікторини за темою «Предмет логопедичної ритміки».
5. Підготовка до Аукціона знань за темою «Природничі основи логоритміки».

Тема 2. Методи і прийоми логоритміки.– 2 год.

Форма роботи: практичне заняття

План

1. Класифікація методів логопедичної ритміки.
2. Підбір методів логоритміки відповідно психомоторного розвитку і типу порушення мовлення дітей з ПМР.
3. Організація занять з логоритміки.

Теоретичний блок

У корекційному навчанні і вихованні на логоритмічних заняттях використовуються **наочні, словесні і практичні методи**.

Наочні методи забезпечують яскравість чуттєвого сприйняття і рухових відчуттів.

Так, при навчанні руху використовуються різні прийоми:

а) наочно - зорові - показ педагогом зразка руху або його окремих рухових елементів; наслідування зразкам навколишнього життя; використання зорових орієнтирів при подоланні простору, наочних посібників (кінофільмів, фотографій, телепередач, картин тощо);

б) тактильно- м'язові - включення в рухову діяльність різних допомоги. Наприклад, при ходьбі на шляху ставляться ворітця – круги. Щоб їх переступити, треба високо підняти ногу. Інструкція «не зачепити ворітця» пов'язується у свідомості дитини з кістково-м'язовим відчуттям при здійсненні помилки. І якщо ворітця зачіпаються, то дитина сама визначає неправильність свого руху. Тактильно-м'язова наочність виражається також у безпосередній допомозі педагога, уточнюючого положення окремих частин тіла, наприклад, педагог випрямляє поставу дотиком руки;

в) наочно - слухові - звукова регуляція рухів. Кращою слуховий наочністю є інструментальна музика чи пісня. Для регуляції рухів можуть служити народні промовки, маленькі вірші, звуки бубна, дзвіночка та ін. Наприклад, *вірш «Парасоля»*:

Зранку дощик накрапає, (Діти постукують пучками пальців по твердій поверхні.)

Та мене він не лякає. (Роблять вказівним пальцем заперечний рух.)

Парасольку славно маю,

Що від дощику ховає. (Піднімають напівзігнуті в ліктях руки над головою, зводячи кінчики випрямлених кистей докупи.)

Словесні методи звернені до свідомості, вони допомагають осмислювати поставлене завдання і свідомо виконувати рухові вправи.

При словесному методі використовуються такі прийоми:

1) коротке пояснення нових рухів з опорою на наявний життєвий досвід;

2) пояснення, що супроводжує конкретний показ руху або уточнення його окремих елементів;

3) бесіда при введенні нових вправ і рухливих ігор, коли потрібно роз'яснити рухові дії, уточнити сюжет гри та ін.;

4) запитання до дитини про виконання нею руху для усвідомлення послідовності дій або перевірки її уявлень про образи сюжетної рухливої гри, уточнення правил, ігрових дій тощо ;

6) команди, розпорядження і сигнали, що вимагають від педагога різної інтонації і динаміки. В якості команд, сигналів можна використовувати лічилки, чистомовки та ін.;

7) сюжетна розповідь в півтори-дві хвилини викликає у дитини образи уяви, сприяє зоровому сприйняттю всієї ситуації, стимулює емоційні переживання;

8) словесна інструкція, коли утворюються нові тимчасові зв'язки, формуються нові знання та вміння.

Формування рухових навичок у дитини залежить від ступеня усвідомлення нею змісту і структури вправи.

Наприклад, *вправа «Гордий дуб»*.

Дуб розправив гордо плечі: (Діти виконують відповідний рух плечем).

Маю безліч я малечі. (Розводять обидві руки в сторони.)

Милич хлопчиків, дівчаток

Жовтобоких жолудяток. (Гладять себе по голівках.)

Практичні методи забезпечують дієву перевірку правильності сприйняття руху на власних м'язово- моторних відчуттях. Різновидами є ігровий і змагальний методи .

Ігровий - близький до ігрової діяльності дітей дошкільного віку, найбільш специфічний і емоційно - ефективний, враховує елементи наочно - образного і наочно - дієвого мислення; дає можливість удосконалювати різноманітні рухові навички, розвиває самостійність рухів, швидкість відповідної реакції на мінливі умови, розвиває творчу ініціативу на логоритмічних заняттях.

Змагальний - використовується для вдосконалення вже відпрацьованих рухових навичок, почуття колективізму. При правильному керівництві змагання може бути використано як виховний засіб для вдосконалення рухових навичок, виховання морально - вольових рис особистості. Заняття проводиться фронтально. Для вдосконалення знайомих рухів педагог ділить групу і пропонує діяти самостійно, стимулює до творчого пошуку. Наприклад, дає такі завдання, як змінити вправу в зв'язку зі зміненним характером музики, провести рухливу гру з іншими правилами, скласти варіанти ігор, вигадати нові.

Завдання для самостійної роботи

1. Підберіть методики для діагностики психомоторного розвитку дітей.

3. Складіть план роботи з логоритміки для старшої групи дітей з ПМР.

3. Розробіть поради педагогам щодо використання логоритмічних ігор на заняттях з розвитку мовлення.

4. Підготовка до модульного контролю № 1

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЛОГОРИТМІЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДІТЬМИ, ЯКІ МАЮТЬ РІЗНІ ПОРУШЕННЯ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ

Тема 3. Особливості використання логоритмічних і музично-ритмічних засобів при корекції ФФНМ – 2 год.

План

1. Загальна характеристика порушень мовлення при ФФНМ
2. Зміст логоритмічних занять для дітей з ФФНМ.

Теоретичний блок

Логоритміка при фонетико-фонематичному недорозвитку мовлення (ФФНМ) — це система вправ, що поєднує рух, музику та мовлення для корекції звуковимови та сприйняття. Вона ефективно розвиває слухову увагу, фонематичний слух, загальну та дрібну моторику, допомагаючи дітям із ФФНМ швидше засвоїти звуки, ритмічну структуру слова та розвинути координацію.

Логопедична робота включає *формування вимовних навичок, розвиток фонематичного сприйняття і навичок звукового аналізу і синтезу*. Корекційне навчання передбачає також певний круг знань про оточуюче і відповідний об'єм словника, мовленнєвих умінь і навичок, які повинні бути засвоєні дітьми на даному віковому етапі. На матеріалі правильної вимови звуків здійснюється наступне: розвиток уваги до морфологічного складу слів і зміни слів і їх поєднань в реченні; виховання у дітей уміння правильно складати прості поширені і складні речення, вживати різні конструкції речень у зв'язному мовленні; розвиток зв'язного мовлення, робота над розповіддю, переказом з постановкою якого-небудь коректувального завдання; розвиток словника дітей шляхом залучення уваги до способів словотворення, до емоційно-оцінного значення слів; розвиток довільної уваги і пам'яті.

Логопедична робота з розвитку фонематичного сприймання проводиться в декількох напрямках:

1. Шляхом удосконалення імітаційного мовлення.

2. Шляхом диференціації слів-паронімів на прикладі лексичного матеріалу, який містить: акустично і артикуляційно віддалені звуки; артикуляційно віддалені, але акустично близькі звуки; артикуляційно близькі, але акустично віддалені звуки; артикуляційно і акустично близькі звуки.

Робота з удосконалення імітаційного мовлення починається з вироблення навички розрізняти насамперед сторонні, немовленнєві звуки, близькі життєвому досвіду малюка. Найлегші для засвоєння звуки *вулиці та помешкання*. Звуки помешкання: ля-ля-ля – співає дівчинка; дзень-дзень – дзвінок у двері; у-у-у – гуде пиросос; кап-кап – тече вода з крана; пх-пх – закипає чайник; ням-ням – їсть малюк. Звуки вулиці: др-др – заводиться мотор; бі-бі – їде машина; у-у-у – летить літак; тук-тук – стукають підбори по асфальту; ш-ш-ш – шумить вітер, листя на деревах; цинь-цвірінь – співає горобець. Коли діти знайомляться з тваринами, у гру слід включати звуконаслідування голосів звірів і птахів: му-му – корівка; ме-ме – козеня; бебе – овечка; і-го-го – конячка і т.д. Далі можна ускладнити матеріал, використовуючи звуки пір року, звуки лісу, річки.

Також можна підключити до корекційної роботи *ігри з пальчиками*, що буде розвивати не тільки дрібну моторику, але й уміння з'єднувати звуки і рухи, концентруючи увагу на одночасному виконанні двох дій: промовляння і руху. На такому принципі ґрунтуються заняття з логоритміки. Граючи в гру «Звуковий театр», дитині пропонується виконувати разом з дорослим вправи для пальчиків у супроводі заздалегідь підібраних віршиків зі звуконаслідуваннями.

Робота з розвитку фонематичного сприймання. Робота з розвитку фонематичного сприймання *шляхом диференціації слів-паронімів* здійснюється за допомогою використання спеціально виготовленого логопедичного альбому із зображеннями пар предметів для позначення слів-паронімів.

Пароніми – це слова близькі за звуковим складом і звучанням, та різні за значенням. Різниця може бути в одній букві, у зміненому префіксі чи суфіксі.

Приклад: жук-сук, мишка-миска, ходити-котити; Маша-Даша-каша; бак-мак-рак-лак; жук-сук-лук. Підібрані пари картинок повинні включати: *акустично і артикуляційно віддалені звуки* – мак-рак; артикуляційно віддалені, але *акустично близькі звуки* – сапа-шапка; артикуляційно близькі, але акустично віддалені звуки – лак-рак, Марина-малина; *артикуляційно і акустично близькі звуки* – коза-коса.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготуйте та розробіть вправи з використанням засобів логоритміки:

- вправи на розвиток дихання, голосу і артикуляції;
- вправи на регуляцію м'язового тонуусу;
- вправи, що активізують увагу;
- мовленнєві вправи без музичного супроводу;
- заключні вправи.

2. Складіть конспект логоритмічного заняття для дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ.

3. Розробіть завдання, спрямовані на формування фонематичного сприйняття.

4. Підберіть ігри для автоматизації звуковимови дітей із дислалією (звук за вибором).

Тема 4. Використання логоритміки в системній роботі з дітьми, які мають ЗНМ – 2 год.

План

1. Загальна характеристика порушень мовлення при ЗНМ.
2. Зміст логоритмічних занять для дітей з ЗНМ.

Теоретичний блок

У *вступній частині* логоритмічних занять значну увагу приділяють вправам для розвитку базових рухових навичок. До таких вправ належать марширування у різних напрямках,

формування шеренг і колон, перебудови, переступання і обходи предметів, а також різні види бігу, підскоків та стрибків у різних напрямках. Заняття з елементами рівноваги вчать дітей зберігати баланс, що сприяє розвитку координації та просторового орієнтування. Ці вправи розвивають у дітей навички руху в колі, як поодиночі, так і в парах, а також підтримання постійної відстані між учасниками, формування шиків у шеренги та колони.

Розвиток просторової орієнтації, координування рухів і вміння передавати ритм і темп під час ходьби, бігу чи підскоків є ключовими аспектами цих вправ. Завдяки таким завданням діти навчаються контролювати своє дихання, що позитивно впливає на розвиток мовленнєвого дихання. Водночас, вправи сприяють формуванню слухової та зорової уваги, збагачують словниковий запас, допомагаючи дітям краще розуміти та вживати наголоси, прийменники та визначення для опису просторових взаємодій, таких як «праворуч», «ліворуч», «між», «в центрі», «в сторону» тощо.

Основна частина заняття містить кілька компонентів, серед яких загальнорозвиваючі вправи, завдання на розвиток почуття ритму, вправи для тренування пам'яті та уваги, а також вправи для розвитку голосу й артикуляції, включаючи спів та виспівування. Ці завдання доповнюються вправами для дрібної моторики та різноманітними іграми. Загальнорозвиваючі вправи можуть виконуватися в положенні сидячи, лежачи чи стоячи, з використанням мовлення або без нього, у певному темпі та ритмі.

Такі вправи поділяються за групами м'язів, включаючи м'язи тулуба, рук, шиї, голови та ніг. Інтеграція цих вправ у загальний комплекс активностей допомагає закріпити рухові навички, стимулює увагу та пам'ять, нормалізує м'язовий тонус, а також розвиває почуття темпу і ритму. Виконання вправ сприяє вихованню спритності та точності, що є важливими елементами у процесі фізичного і когнітивного розвитку. Таким чином, логоритмічні заняття стають багатофункціональним засобом корекційного впливу, що поєднує фізичну активність, мовленнєву практику та розвиток психомоторних навичок. Розвиток голосу та артикуляції є важливим компонентом

основної частини заняття. Вправи з використанням співу і виспівування допомагають дітям освоїти правильну техніку дихання, що безпосередньо впливає на формування чіткої вимови та регуляцію мовленнєвого темпу. Завдяки ритмічним вправам, дітям легше відчувати музику і передати її через власне мовлення, що формує основу для просодичних навичок – ритмо-інтонаційного аспекту мовлення. Розвиток цих навичок також підтримується вправами на пам'ять та увагу, що допомагають закріпити знання і забезпечують краще засвоєння нових матеріалів. Вправи для розвитку дрібної моторики є ще одним важливим елементом, оскільки тісний зв'язок між моторикою рук і розвитком мовлення відомий давно. Завдання на координацію рухів пальців рук, наприклад, пальчикові ігри або вправи з невеликими предметами, допомагають дітям покращувати контроль над дрібними м'язами, що сприяє розвитку мовленнєвих навичок через активацію відповідних зон мозку.

Ігрові завдання відіграють ключову роль у логоритмічних заняттях, оскільки вони дозволяють створити атмосферу взаємодії та співпраці. Вони підтримують зацікавленість дітей, стимулюють їхню мотивацію та формують позитивний емоційний фон, який важливий для ефективного засвоєння знань і навичок. Сюжетно-рольові ігри, музично-рухові композиції, казкові ситуації – усе це активізує дитячу уяву, сприяє виразності рухів і дає змогу розвивати мовленнєву креативність. Заключна частина заняття має на меті закріплення отриманих навичок та поступове повернення до спокійного стану. У цей етап входять вправи на розслаблення, дихальна гімнастика та короткі обговорення, де діти можуть поділитися враженнями від заняття. Такі заходи сприяють формуванню позитивного ставлення до подальших занять і підвищують впевненість у власних силах.

Вправи, спрямовані на розвиток дихання, голосу та артикуляції, мають визначальне значення для корекційної роботи при загальному недорозвитку мовлення. Плавний і тривалий видих, разом із чіткою артикуляцією, формують основу для правильного мовлення. Особливо важливо навчити дітей мовленнєвого дихання, яке відрізняється від фізіологічного

дихання за своїм механізмом. Під час мовлення вдих, як правило, здійснюється через рот, що дозволяє швидко наповнити легені повітрям. Видих має бути рівномірним і тривалим, оскільки саме він забезпечує звукове відтворення мови. Для розвитку фізіологічного дихання ефективними є вправи на зразок «Подуй на кульбабу», «Задуй свічку» чи «Погріємо руки». Вони дозволяють дітям усвідомити зв'язок між диханням і його тривалістю, а також формують необхідні передумови для тренування мовленнєвого дихання.

Наприклад, дихальні вправи (мовленнєве дихання)

«Кораблик»: Повільно дмухайте на паперовий кораблик у воді (склавши губи як для звука «ф-ф-ф»), а потім — різкий видих («п-п-п»), не надуваючи щік.

«Фокус»: Покладіть ватку на кінчик носа, зробіть язик «чашечкою», видихніть повітря вгору, щоб ватка злетіла.

Діафрагмальний видих: Покладіть руку на живіт. Вдихніть носом (живіт надувається), а на видиху через рот вимовляйте звук «щцц» або «ччч», втягуючи живіт.

Рахунок на видиху: Зробіть глибокий вдих і на одному видиху рахуйте: «один, два, три, чотири...», намагаючись говорити рівно.

Голосові та дикційні вправи

«Сонорні склади»: На видиху чітко вимовляйте: «ла», «ле», «лі», «ло», «лу», «ли», «ле», «ля».

Зміна гучності: Вимовляйте скоромовки спочатку пошепки, потім тихо, голосніше і дуже голосно, зберігаючи чіткість.

«Гудіння»: Закрийте рот і мукайте (звук «mmm»), відчуваючи вібрацію в губах, поступово підвищуючи і знижуючи тон.

Робота з перешкодами: Вимовляйте скоромовки з горішками або камінчиками в роті (обережно!), що змушує артикуляційний апарат працювати інтенсивніше

Для вдосконалення *навичок мовленнєвого дихання* застосовуються специфічні вправи, такі як «Ліс шумить», де діти вимовляють звук «Ш» і синхронно виконують рухи руками, і

«Мотор працює», що передбачає вимову звуку «Р» з обертальними рухами руками. Ці вправи поєднують дихальну і рухову активність, що сприяє більш природному розвитку мовлення. Включення співу та виспівування пісень у логоритмічні заняття також має значний вплив. Це допомагає дітям освоювати голосоутворення та підвищує їхню впевненість у власних мовленнєвих здібностях. Спів є ефективним засобом зміцнення голосових зв'язок і навчання правильної артикуляції, сприяє поліпшенню мовленнєвого дихання, а також активізує емоційний та креативний потенціал дитини.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробіть поради педагогам щодо використання логоритмічних ігор для дітей із ЗНМ.
2. Охарактеризуйте принципи використання ігрової діяльності на логоритмічних заняттях з дошкільниками з ПМР.
3. Складіть конспект логоритмічного заняття для дітей старшого дошкільного віку з загальним недорозвиненням мовлення (4- й або 5- й рік життя).
4. Підготуйте реферативне повідомлення на тему: «Використання логоритмічних вправ у роботі з дітьми з алалією».
5. Розробіть корекційну вправу для укріплення м'язів тулуба, розвитку уміння утримувати рівновагу.
6. Підготуйте конспект логоритмічного заняття з дітьми із дизартрією.

Тема 5. Використання логоритміки системі комплексної психолого-педагогічної роботи з корекції заїкання – 2 год.

Форма роботи: практичне заняття

План

1. Загальна характеристика порушень мовлення при заїканні.
2. Логопедична ритміка в системі роботи з подолання заїкання.

Теоретичний блок

Логоритміка при заїканні — це система корекційних вправ, що поєднує ритмічні рухи, музику та мовлення для нормалізації темпу, ритму та плавності мовлення. Вона допомагає зняти спазми артикуляційних м'язів, розвиває мовленнєве дихання та координацію рухів у дошкільнят і молодших школярів. Заняття включають ходьбу, пальчикові ігри та спів

Основні цілі логоритміки при заїканні

1 Нормалізація темпо-ритмічної організації мовлення (перехід від уривчастого до плавного мовлення завдяки ритмічній основі).

2 Зняття м'язової напруги (розслаблення артикуляційного апарату та загальної мускулатури).

3 Розвиток мовленнєвого дихання (формування вміння правильно розподіляти повітря під час фрази).

4 Корекція моторики (розвиток координації рухів, загальної та дрібної моторики, що впливає на мовленнєві центри).

Традиційно логоритмічні заняття тривають близько 30 хвилин і мають ігрову форму. Наприклад:

- Вступна ходьба (ритмічна ходьба під музику для організації уваги).

- Дихальна гімнастика (вправи на формування плавного видиху).

- Артикуляційна гімнастика (вправи для губ та язика).

- Пальчикова гімнастика (розвиток дрібної моторики, поєднаний з промовлянням віршів).

- Ритмічні ігри (проплескування, протупування ритму, спів).

- Заключна релаксація (вправи на розслаблення під спокійну музику).

Модель психолого-педагогічної корекції дітей із заїканням може включати такі напрями роботи:

1. *Релаксація*. Дитина повинна відчувати себе комфортно і добре. У спеціальному закладі дитині необхідно забезпечити

«домашню» обстановку і встановити з ним міцний емоційний контакт. У дитини, що знаходиться в стані стресу, не можливо пробудити бажання до взаємодії, особливо мовленнєвого. Перш за все, дитина повинна прийняти дорослого і повірити в нього. Можна навести наступні вправи:

1.1. *«Наслідування польоту птахів»*. Підняти руки до рівня плечей і опустити. Підняти руки вгору і опустити, розгойдучи розслабленими руками вперед–назад.

1.2. *«Пляж»*. Уявіть, що ви на пляжі засмагаєте лежачи. Спробуйте змінити положення тіла так, щоб було зручно.

1.3. *Затримка дихання*. Зробіть глибокий вдих і затримайте дихання так довго, наскільки це можливо. Можна ввести елемент змагання в групі.

1.4. *«Дерево»*. Сидячи навпочіпки, сховайте голову в коліна, обхопіть коліна руками. Ви – насіннячко, яке поступово проростає і перетворюється в дерево. Повільно піднімайтеся на ноги, потім розпрямляйте тулуб, витягайте руки вгору. Напружте тіло і потягніться вгору. Подув вітер: розгойдуйте тіло, імітуючи дерево.

1.5. *Зробіть самомасаж вушних раковин*: затисніть мочку вуха великим і вказівним пальцями, розминайте раковину знизу вгору і назад. Потягніть вушні раковини вниз, убік і вгору.

1.6. *Вправа в парах*: станьте один навпроти одного, доторкніться долонями долонь партнера. Здійснійте рухи, аналогічні велосипеду.

1.7. *Стоячи на колінах*, імітуйте потягування кішки: вдихаючи, прогинайте спину, піднімаючи голову вгору; видихаючи вигинайте спину, опускаючи голову.

2. У дітей із заїканням часто виникають проблеми, пов'язані з енергетикою, такі як *гіперактивність і гіпоактивність (загальмованість)*. Гіперактивній дитині не вистачає організованості і саморегуляції своєї поведінки. Зазвичай дитина постійно збуджена, дратівлива, неспокійна і безтурботна. Діяльність таких дітей у групах повинна бути організована таким чином, щоб поступово нейтралізувати джерело такої поведінки. У відносинах з дітьми необхідно

дотримуватися «позитивної моделі»: хвалити, коли це того заслуговує, підкреслювати успіхи, уникати повторення слів «ні», «ні в якому разі». Щоб посилити словесні інструкції, необхідно використовувати візуальні стимули, дотримуватися чіткого розпорядку дня і захищати дітей від перевтоми. Їм потрібно надати можливість використовувати надлишкову енергію. Бажана фізична активність на свіжому повітрі. У разі гіпокінетичної поведінки необхідна рухова стимуляція, якщо для дитини характерні емоційна млявість, бездіяльність і практична безпорадність. Можна використовувати технічні засоби: гойдалки, крісло-гойдалку, обертовий стілець. Можна взяти дитину на руки і намалювати з ним коло в ритмі вальсу, покататися по підлозі. Таким дітям показана анімалотерапія.

3. *Музикотерапія, співи.* Музичні заняття знімають, або зменшують контроль дитини за своїм мовленням – дитина із заїканням, наслідуючи спів дітей і дорослого, втягується в процес співу. Гарною є вправа, коли разом з дітьми дорослий береться за руки в колі і усі разом починають співати будь-які фрази. Безмовленнева дитини мимоволі починає підспівувати. Музика добре стимулює і уточнює слухове сприймання, розвиває мелодику мовлення. Великого значення в цьому процесі набуває логоритміка.

4. *Робота з розвитку сприймання* – тактильного, слухового, зорового. Для розвитку тактильного сприймання дитина повинна відчувати форму, величину предмета, фактуру матеріалу, з якого він зроблений, його температуру: теплий чи холодний тощо. Для цього торкаються, щупають, погладжують різні предмети, іграшки. Для уточнення слухового сприймання важливі різні шуми, а також просторове розташування джерела звуків. Для розвитку зорового сприймання використовують предметні картинки із контурними, заштрихованими, перевернутими зображеннями. Велика уваги приділяється розвитку соматогнозису та стереогнозису. 5. *Рухова терапія.* Розвиток основних рухів та їх якостей у дітей, рівноваги та координації, відчуття положення власного тіла у просторі додатково відпрацьовується на рухових заняттях. Простір

ігрового залу перетворюється для дітей на великий світ, де є поля, ліси, гори із символічним їх позначенням за допомогою фізобладнання, підручних предметів побуту тощо. Цей світ потрібно пізнати, «мандруючи» і долаючи різні перешкоди. Тут діти повзають на животі, на чотирьох кінцівках, «плавають», «літають», лазять і перелазять, стрибають, піднімаються вгору, спускаються вниз тощо.

6. *Розвиток дрібної моторики пальців* під час виконання дрібних рухів із предметами. Важливими є заняття з ручної праці, де діти рвуть дрібно, або ріжуть папір, розташовують дрібний матеріал на листі паперу, клеять, ліплять, розфарбовують тощо. Багато користі надає пісочна терапія.

7. *Розвиток ініціювання взаємодії* реалізується за рахунок включення дитини у діяльність, до якої вже залучені інші діти і отримують від цього задоволення. Ефективними видами робіт є виконання добре знайомих повсякденних дій, ігри у колі, особливо якщо діти тримаються за руки, ігри в лото, ігри з активною наслідувальною мовленнєвою діяльністю. Дитина із заїканням, наслідуючи дії інших, залучається до спільного процесу їх виконання і мимовільного озвучення. Дитина швидше заговорить тоді, коли просто включається у гру і від неї нібито нічого не чекають. Такі виявлення необхідно заохочувати.

8. *Розвиток розуміння мовлення.* Первинно найбільш простим видом мовлення для дітей є ситуативне мовлення. В умовах наочної ситуації недоліки розуміння слів дитина компенсує осмислюванням ситуації, емоціями, жестами. Міміка та інтонація логопеда сприяють найбільш точному розумінню його питань, вказівок, звертань. У дитини необхідно виробити орієнтацію на слово у точному його значенні. Для цього корисно використовувати режимні та ігрові моменти, рухові заняття та заняття з ручної праці. Основна ж робота з розвитку розуміння мовлення відбувається на логопедичних заняттях і вдома за завданнями логопеда. Розширюючи словниковий запас, широко застосовують цілеспрямовані оглядодослідження предметів, для розуміння граматичних категорій – різного роду схеми, опорні знаки, ігри у слова тощо.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготуйте розгорнутий конспект заняття з логоритміки для дітей з логоневрозом.
2. Охарактеризуйте принципи використання ігрової діяльності на логоритмічних заняттях з дошкільниками з логоневрозом.
3. Охарактеризуйте особливості співу та прийоми навчання співу на логоритмічних заняттях.
4. Підготовка до проведення змістовного модульного контролю № 2 і презентації матеріалів ІНДЗ.

4.КОМПЛЕКСНЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЛОГОРИТМІКИ

Тема 1. Обстеження стану психомоторного розвитку дітей з ПМР– 2 год.

Форма роботи: лабораторне заняття

План

1. Основні показники дослідження психомоторики у дітей з мовленнєвою патологією.
2. Дослідження просторової організації і координації рухів.
3. Дослідження відчуття ритму і сприймання музики у дітей з ПМР.

Завдання для самостійної роботи

1. Підберіть методики для діагностики психомоторного розвитку і координації рухів з мовленням у дітей з ПМР.
2. Продемонструйте завдання діагностичного обстеження рухової пам'яті у дітей з ПМР.

Тема 2. Організація занять з логопедичної ритміки – 2 год.

Форма роботи: лабораторне заняття

План

1. Структура занять з логоритміки.
2. Взаємодія музичного керівника, логопеда і вихователя в організації логоритмічного виховання осіб з порушеннями мовлення.

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте методику проведення логоритмічних занять з дітьми з алалією.
2. Підготуйте конспект логоритмічного заняття для дітей із ринолалією.
3. Підготуйте доповідь за темою: «Кінезітерапія в системі відновлювальної терапії у осіб з афазією».

5. ПИТАННЯ ДО ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЗАЛІКУ)

1. Історія логоритміки.
2. Об'єкт, предмет, мета та провідні завдання логоритміки.
3. Принципи логоритміки.
4. Зв'язок логоритміки з іншими науками
5. Методи дослідження логоритміки як науки.
6. Природничі основи логоритміки.
7. Вплив логоритміки на рухову та мовленнєву діяльність осіб з ПМР.
8. Класифікація методів логопедичної ритміки.
9. Структура занять з логоритміки.
10. Класифікація методів логопедичної ритміки.
11. Основні вправи і прийоми логоритміки.
12. Підбір методів логоритміки відповідно психомоторного розвитку і типу порушення мовлення дітей з ПМР.
13. Організація занять з логоритміки.
14. Методики для діагностики психомоторного розвитку дітей.
15. Особливості використання логоритмічних і музично-ритмічних засобів при корекції ФФНМ.
16. Використання логоритміки в системній роботі з дітьми, які мають ЗНМ.

17. Використання логоритміки системі комплексної психолого-педагогічної роботи з корекції заїкання.

18. Місце логопедичної ритміки в реабілітаційних методиках із відновлення мовлення у хворих з афазією.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

№ з/п	Вид навчальної діяльності	Оціночі бали	Кількість балів
1	<p>Участь у практичному занятті (фронтальне/індивідуальне опитування та участь в обговоренні під час практичних занять, виконання завдань під час практичних занять):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● повнота розкриття питання; ● логіка викладання матеріалу, культура мовлення; ● емоційність та переконливість; ● використання основної та додаткової літератури; ● аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки 	<p>5</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	5
2	<p>Участь у лабораторному занятті (допуск, активна участь, виконання завдань та їх захист):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● формальна готовність до лабораторного заняття, наявність відповідних записів у зошиті; ● активна участь в лабораторному занятті; ● презентація та захист результатів лабораторної роботи 	<p>5</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>2</p>	5

3	Виконання завдань самостійної роботи: <ul style="list-style-type: none"> ● своєчасність виконання навчальних завдань; ● повний обсяг їх виконання; ● якість виконання завдань для самостійної роботи; ● творчий підхід у виконанні завдань, відображення власної позиції 	5 1 2 1 1	5
4	Модульний контроль (контрольні роботи, опитування)	10	10
5	ІНДЗ самостійність у виконанні завдань; своєчасність виконання роботи; творчий підхід у виконанні завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань (естетичність, безпечність).	5 1 1 1 1 1	5

Участь у практичних заняттях, виконання завдань до практичного заняття – 5 балів (Загальна сума балів – $5 \cdot 5 = 25$).
 Участь у лабораторних заняттях, виконання завдань до лабораторного заняття – 5 балів (Загальна сума балів – $5 \cdot 2 = 10$).
 Виконання завдань самостійної роботи – 5 балів за кожен тему (Загальна сума балів – $8 \cdot 5 = 40$). Змістовий модульний контроль – 10 балів (Загальна сума балів – $2 \cdot 10 = 20$). ІНДЗ – 5 балів. Загальна сума балів – 100 балів.

Додаткові бали (не більше 5 балів): здобувач вищої освіти може отримати за творчий підхід до виконання завдань та особливу активність під час різних форм роботи (вікторини, творчі ігри тощо), за ведення зошита, конспектів літератури з дисципліни (оформлено від руки).

Додаткові 10 балів можуть нараховуватись за участь у заходах інформальної/неформальної освіти (вебінарі, майстер-класі, семінарі-практикумі, конференції тощо), що пов'язані з тематикою дисципліни. Участь може перераховуватись як

частина окремого модуля дисципліни; певної теми курсу або як додаткові бали до загальної оцінки за дисципліну.

Кількість балів нараховуються залежно від масштабу та тривалості заходу. Підтвердженням здобуття неформальної освіти є сертифікат, свідоцтво тощо. А також необхідно надати короткий звіт, презентацію чи рефлексію про отримані знання.

Додаткові бали (не більше 10 балів): можна отримати за активну участь у студентській науковій роботі, що не передбачена навчальними планами. Це зокрема участь у студентських наукових гуртках, товариствах, участь у студентських наукових конференціях, олімпіадах, конкурсах наукових робіт, волонтерській діяльності тощо.

Викладач має право змінювати кількість балів у зв'язку зі змінами в освітньому процесі під час військового стану.

Розподіл балів, що отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумок	
Модуль 1 Змістовий модуль 1				Модуль 1 Змістовий модуль 2				Модуль 2	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Індивідуальне науково- дослідне завдання	
10	10	10	10	10	10	10	5		
Модульний контроль - 10				Модульний контроль - 10				5	

7.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна

- 1 Іванець Л. Логопедичні уроки. Київ: УЛА. 2025. 128 с.
- 2 Логоритміка з методикою викладання. Практикум для студентів II курсу спеціальності «Дошкільна освіта» з

додатковою спеціальністю «Спеціальна освіта. Логопедія»/ Укладач Руденко Н.М. Рівне: РДГУ, 2025. 26 с.

3 Момот Т.Л. Пальчиками граємо – мову розвиваємо: Бібліотека логопеда-практика. Київ: Богдан. 2020. 24 с.

4 Носко Ю.М., Мандзюк О.С. Логоритміка як метод корекційного виховання у дошкільній освіті: навчально-методичний посібник. Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2024. 123 с.

5 Сосненко Л. Логоритміка. Моторні пальчики. Київ: Кенгуру, 2025. 32 с.

6 Сосненко Л.І. Логоритміка. Весела пантоміма. Київ: Кенгуру, 2024. 32 с.

7 Чеснокова Л. В., Золотарьова О. І. Заняття з логоритміки для дітей із вадами мовлення. [Текст]. Харків: Вид. група «Основа», 2020. 160 с.

Допоміжна

1 Бойченко С. Музичні вправи що допоможуть зменшити фізичне та емоційне напруження в дітей. *Музичний керівник*, 2024. № 5. С. 18-21.

2 Капітула М. С. Логоритміка в системі корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 16 – 18 березня 2023 р.). Харків, 2023. 356-358.

3 Кузовкова О. Як розвивати мовлення на музичних заняттях. *Музичний керівник*. № 1. 2022. С. 22 -25.

4 Кузава І., Капітула М. Логоритміка як засіб розвитку зв'язного мовлення дітей з інтелектуальними порушеннями. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти*. № 2 (9). 2025. С. 164-170.

5 Кучер Л. Логоритміка – корекція звуковимови дошкільників: мнемотехніка + музика. *Музичний керівник*. № 11. 2022. С. 13-15.

6 Мандзюк О.С., Носко Ю.М. Логоритміка в системі роботи з дітьми дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями.

Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико-методологічні та прикладні аспекти : матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Умань, 31 трав. 2024 р.). Умань : Компринт, 2024. С. 144-148.

7Рожкова Л. Лебідь і Слон-гора, або Як налагодити комунікацію за допомогою логоритмічних пісень. *Музичний керівник*. № 7. 2024. С. 12-15.

8Руденко Н.М., Крутяк І.Д. Експериментальне впровадження програми роботи з корекції звуковимови у дітей дошкільного віку з дизартрією засобами логоритміки. «*Scientific paradigm in the context of technologies and society development*»: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (16-18 грудня 2022 р., м. Женева, Швейцарія). С. 142-145.

9Руденко Н., Перепечай Т. Особливості просодичної сторони мовлення у дітей з дизартрією та можливості її корекції засобами логоритміки. *Experimental and Theoretical Research in Modern Science. Scientific Collection «InterConf»*, (192): with the Proceedings of the 6 th International Scientific and Practical Conference (March 16-18, 2024; Kishinev, Moldova) / comp. by LLC SPC «InterConf». Kishinev: Giperion Editura, 2024.С.62-66.

10 Руденко Н., Петришина В. Роль логоритміки у подоланні заїкання дітей дошкільного віку. *Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти: матеріали V Міжнародні педагогічні читання, присвячені 70-річчю від дня народження професора Тамари Поніманської*, м. Рівне, 28 листопад, 2024 р. Рівне: О. Зань, 2024. С. 214-217.

11 Сакір Н.О. Засоби для сприяння розвитку мовлення та мови дітей дошкільного віку. *Перспективи та інновації науки*. (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») № 10(28). 2023. С. 389-396.

12 Сакір Н.О. Логоритміка як засіб для сприяння розвитку мовлення та мови дітей дошкільного віку. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. № 3 (90). 2023. С. 61-65.

13 Смердова В. Танцюй, грай, співай: логоритмічні активності. *Музичний керівник*. № 7. 2024. С. 19-22.

Інформаційні ресурси

1. розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
2. <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> – інклюзивне навчання.
3. <http://logoclub.com.ua> – логопедичний сайт, де зібрані методичні поради, практичні рекомендації та весь комплекс необхідних матеріалів для розвитку мовлення дітей, попередження та подолання мовленнєвих порушень, а також підвищення результативності корекційно-розвивальної роботи.
4. <http://www.uasp.org.ua> – українська асоціація корекційних педагогів.
5. www.students.net.ua – український освітній портал для студентства;
6. www.osvita.ua – освітній портал, що містить структуровані освітні ресурси України, базу даних ЗВО України.
7. <https://m.stud.com.ua> – підручники для студентів онлайн
8. <http://library.rshu.edu.ua/> сайт наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету
9. <https://drive.google.com/drive/folders/1R843rBxjD16ednclosd1TX48eBuDZy99> Сайт кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т.І.Поніманської
10. <https://do.rshu.edu.ua/my/index.php> - доступ до дисципліни в системі Moodle РДГУ

Логоритміка з методикою викладання. Практикум для здобувачів II курсу спеціальності «Дошкільна освіта» з додатковою спеціальністю «Спеціальна освіта»/ Укл. Н.М. Руденко. Рівне: РДГУ, 2025. 36 с.